

Ennallistamissuunnitelman valmistelu, teemaryhmä 3, kaupunkiympäristöt

Kokous 6, 10.10.2025,
kokousaineistot

Asialista

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen
2. Edellisen pöytäkirjan hyväksyminen
3. Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneelin tulokset
4. SOVA-arviointi: toimenpidekortit ja keskustelu
5. Toimenpiteet kaupunkivihreän ja latvuspeiton lisäämiseksi
 - alustavat toimenpiteet latvuspeiton lisäämiseksi
 - kaupunkivihreän toimenpidetyöpajan alustavat nostot
 - ehdotus pienryhmätyöskentelystä, vaikutusten arviointi
6. Muut asiat
7. Seuraavat kokoukset

Artiklalla 8 ei ole
suoraa vaikutusta
kaavoitukseen

EU:n ennallistamisasetus, artikla 8 (kaupunkiympäristöt)

Kaupunkiekosysteemialueiden

kaupunkivihreä ja latvuspeitto:

- ei nettohävikkiä 2030 saakka
- **kasvava kehityssuunta 2031 alkaen**
 - kaupunkivihreä kansallisella tasolla
 - latvuspeitto kullakin kaupunkiekosysteemialueella kunnes **tydyttävä taso** on saavutettu.

*Jäsenvaltio
määrittelee*

Nettohävikkitarkastelun
ulkopuolelle voidaan jättää
kaupunkiekosysteemialueet,
joissa kaupunkivihreä ylittää
45 % ja latvuspeitto 10 %.

*Jäsenvaltio
määrittelee*

Toimenpiteiden määrittely

Toimenpiteiden valinta

- Artiklan 8 tavoitteita toteuttavien toimenpiteiden tulee lisätä
 - kaupunkiekosysteemialueiden **kaupunkivihreän** kansallista kokonaispinta-alaa.
 - **latvuspeiton** pinta-alaa jokaisella kaupunkiekosysteemialueella.*
- Asetuksen reunaehdoja
 - Toimenpiteet tulee yksilöidä. Tavoiteltavien muutosten tulee pohjautua suunnitelman toimenpiteisiin.
 - Käytettävät **keinot ja kohteiden valinta** ovat jäsenmaiden päätettävissä.
 - Toimenpiteet voivat olla **uusia tai olemassa olevia** (konkreettisia, informatiivisia, ohjauksellisia, rahoituksellisia...).
- Kansallisia reunaehdoja
 - Tavoitteena **monivaikutteiset** (esim. ilmasto, terveys, talous) toimet.
 - Toimenpiteiden tulee olla kustannustehokkaita, hyväksyttäviä ja oikeudenmukaisia.
 - Vapaaehtoiset keinot ovat keskeinen osa keinovalikoimaa.

** HUOM: Asetuksessa lisäksi Art 13 tavoite edistää sitoumusta istuttaa EU:ssä vähintään 3 miljardia uutta puuta ekologiset periaatteet huomioiden vuoteen 2030 mennessä.*

Toimenpiteet ennallistamissuunnitelmassa

- Toimenpiteen kuvaus
- Mittakaava
- Nykytila
- Aikataulu
- Tavoitteet ja alatavoitteet
- Kohteen sijainti/paikkatiedot ja pinta-ala
- Aikataulu
- Tavoitteet ja alatavoitteet
- Synergiat ja linkitykset
- Rahoituksen tarpeen ja suunnitellun rahoituksen esittäminen vapaaehtoista

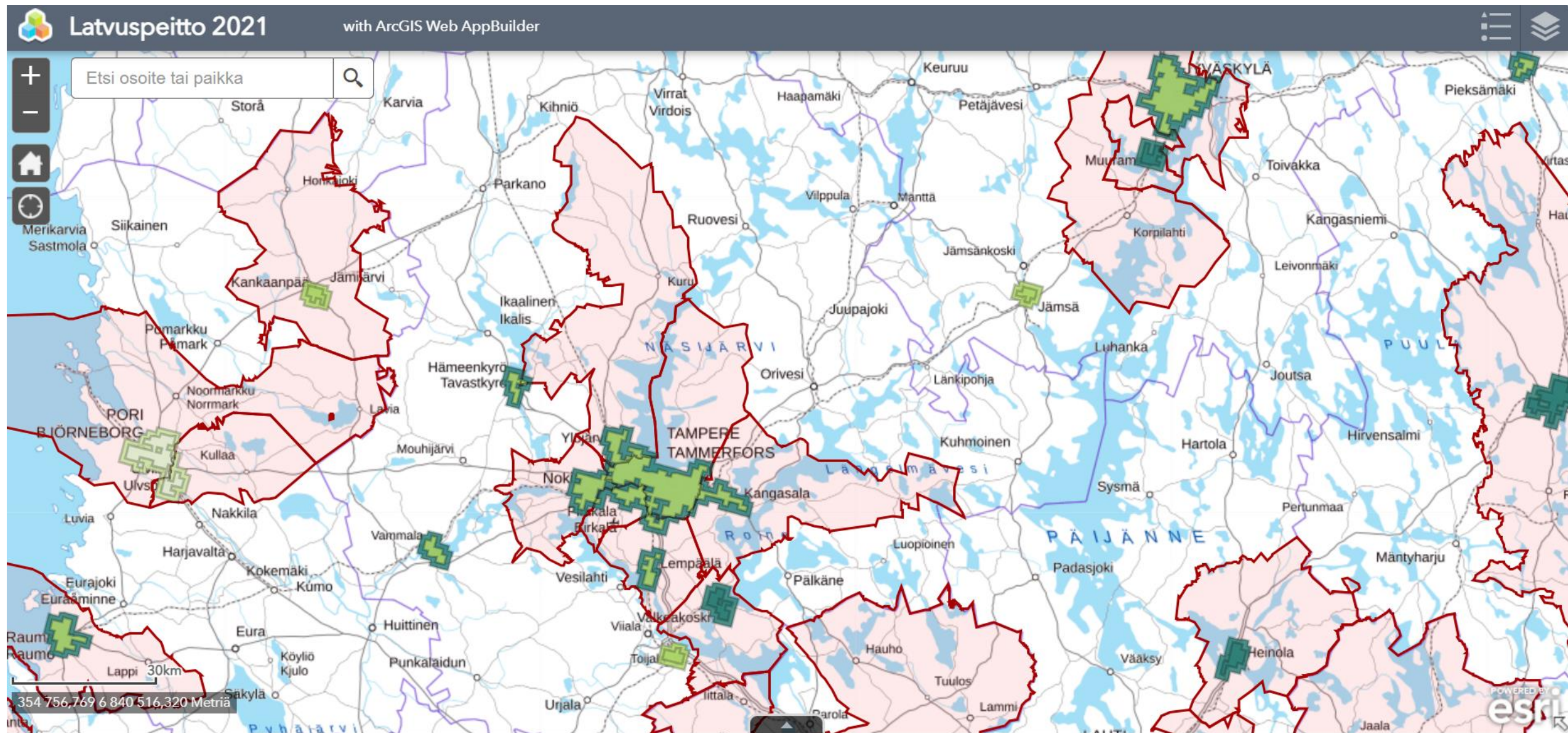

Toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan etukäteen

- Ennallistamissuunnitelma edellyttää SOVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia jokaisesta toimenpiteestä.
- Art 8 vaikutuksia suuntaavat kaupunkiekosysteemialueiden rajaukset ja toimenpiteiden valinta sekä myöhemmin määriteltävät kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävät tasot.
- Toimenpidekorttipohjaan kootaan ennallistamissuunnitelman C-osan edellyttämät tiedot ja kuvailu toimenpiteistä sekä arviot sen SOVAn mukaisista ympäristö- ja taloudellisista vaikutuksista.
- TR3 osalta kortit täyttää YM tukenaan TR3 jäsenten pienryhmä.

Minkälaisia vaikutuksia toimenpiteellä voi mahdollisesti olla seuraaviin tekijöihin?									
Arviointitekijä	Vaikutuksen suunta ja arvioitu merkittävyys					Perustelut (suuruus/määrä, kohdentuminen alueellisesti/ihmisryhmiin, varmuus/epävarmuus)	Vaikutusten aikajänne/pysyvyys (esim. vaikutukset 2030/2040/2050+)	Haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot/ hyötyjen lisäämisen keinot	Vii pe rap vai
	++	+	0	-	--				
Luonto- ja ympäristövaikutukset									
Kosteikot (sisältäen suot)	☐	☐	☐	☐	☐				
Metsäluonto	☐	☐	☐	☐	☐				
Maatalous- ympäristöt (sis. niityt ja perinnebiotoopit)	☐	☐	☐	☐	☐				
Kaupunki- ympäristöt	☐	☐	☐	☐	☐				
Muut maaekosysteemit (sis. dyynit, kalliot, rantaluonto, tunturit, jne.)	☐	☐	☐	☐	☐				
Sisävedet (vakavedet)	☐	☐	☐	☐	☐				
Virtavedet	☐	☐	☐	☐	☐				
Meri	☐	☐	☐	☐	☐				
Pölyttäjät	☐	☐	☐	☐	☐				
Maaperä	☐	☐	☐	☐	☐				
Pohjavedet	☐	☐	☐	☐	☐				
Ilmasto									
Hillintä	☐	☐	☐	☐	☐				
Sopeutuminen	☐	☐	☐	☐	☐				
Ihmisten terveys ja elinolot									
Meluvaikutukset	☐	☐	☐	☐	☐				
Ilmanlaatu	☐	☐	☐	☐	☐				
Elinolot	☐	☐	☐	☐	☐				
Viihtyvyys	☐	☐	☐	☐	☐				
Virkistysalueet	☐	☐	☐	☐	☐				
Yhdyskunnat									
Yhdyskuntarakenne	☐	☐	☐	☐	☐				
Maisema	☐	☐	☐	☐	☐				
Rakennettu ympäristö	☐	☐	☐	☐	☐				
Kulttuuriperintö	☐	☐	☐	☐	☐				
Alueiden elinvoimaisuus	☐	☐	☐	☐	☐				
Luonnonvarat									
Luonnonvarojen hyödyntäminen	☐	☐	☐	☐	☐				
Talous									
Vaikutukset valtiontalouteen	☐ Merkittävä ☐ Ei merkittävä								
Vaikutukset maanomistajiin	☐ Merkittävä ☐ Ei merkittävä								
Vaikutukset elinkeinoelämään ja yrityksiin	☐ Merkittävä ☐ Ei merkittävä								
Vaikutukset työllisyyteen	☐ Merkittävä ☐ Ei merkittävä								

Millä toimenpiteillä lisäämme latvuspeittoa?

Latvuspeiton toimenpidetyöpajan (22.9.) tuloksia

Visioita

- **Monimuotoinen, kerroksellinen ja alueellisesti kytkeytynyt** puusto tukee luontoarvoja, hillitsee lämpösaarekeilmiötä ja houkuttelee kestävään liikkumiseen.
- Oikeudenmukainen ja saavutettava vihreys huomioi alueiden väliset erot. **Tavoitteet kaupunginosatasolla.** Tutkimukseen perustuva 3-30-300 -periaate.
- Puiden **ikäjatkumo**, puita istutetaan enemmän kuin kaadetaan ja olemassa olevaa puustoa säilytetään

Haasteita

- **Tiivistyminen, tilakilpailu ja katutilojen suunnittelu:** Tila väestönkasvuun, puille, asumiselle, infralle, pysäköinnille. Ristiriidat kestäväen liikkumisen tarpeen kanssa. Maanalaisen tilan puute, ei tilaa juuristolle sekä kasvualustan/maanalaisen heikko tila.
- **Kaupunkisuunnittelun arvovalinnat ja asenteet:** Maksimaaliset hyödyt rajallisessa tilassa vs. puuston lisääminen. Kaupunkipuut nähdään vaaratekijöinä ja säästäminen hankalana.
- **Aikajänne:** Suunnittelu vaatii pitkäjänteisyyttä, täysikasvuisia puita vaikea kompensoida nopeasti
- **Kuntatalouden paineet ja kustannukset:** investoinnit ja kaupunkipuuston ylläpito
- **Seurantadatan tarkkuus:** korttelialueen vihreä ja katuvihreä jää havaitsematta
- **Lajiston yksipuolistuminen** ja tautiriskit, ilmastonmuutoksen tuomat riskit

Mahdollisuuksia

- Ilmastonmuutokseen **sopeutumisen** tarve (tuulisuus, hulevedet, lämmönsäätely)
- **Viihtyisyys-** ja **terveys**hyödyt
- **Yhteinen tahtotila**, hyvä **tietopohja** ja **osaaminen** kasvattavat rohkeutta. Myös sidosryhmien, yksityishenkilöiden, yhdistysten, ammattilaisten osallistamista.
- Kaavoituksen **ohjauskeinojen**, KTYS:n ja liikennesuunnittelun hyödyntäminen, myös kompensatioperiaatteen yleistyminen ja digital twins -mallit suunnittelun tueksi.
- **Yhteinen tahtotila**, hyvä **tietopohja** ja **osaaminen** kasvattavat rohkeutta. Myös sidosryhmien, yksityishenkilöiden, yhdistysten, ammattilaisten osallistamista.

Latvuspeiton mahdollisia toimenpide-ehdotuksia 1/3

1. Kohdennettu viherryttäminen eri tyyppisillä alueilla & kaupunkivihreän saavutettavuus (SUORAT)

- **Koulujen, päiväkotien ja muiden palvelukohteiden pihat.** Tavoite: Lisätä puustoa helposti saavutettavilla kunnallisesti hallinnoiduilla alueilla. Toteuttajat: kaavoitus, tilapalvelut, peruskorjausten yhteydessä tapahtuva viherryttäminen.
- **Katuvihreän lisääminen ja infran kehittäminen:** Katupuiden elinolojen parantaminen ja infrastruktuurin sijoittelu siten, että kasvillisuudelle jää tilaa. Vastuutahot: kaupunkisuunnittelu, korjausrakentaminen, uusien alueiden kaavoitus.
- Pysäköintialueet: lisätään puustoa teknisissä ja liikenteen alueissa
- Väylät: Liikenneväylien suoja-alueet
- Brownfield-alueiden ennallistaminen ja viherryttäminen
- Puistojen ja nurmialueiden puuston lisääminen

2. Viheryhteydet, ekologiset ja maisemalliset yhteydet kaupunkirakenteessa (SUORAT)

- **Viheryhteyksien ja vihersormien kehittäminen** (sis. katkosten tunnistaminen ja korjaaminen)
- Katuverkkoon vihreitä käytäviä, joissa puut muodostavat katoksia
- Kaavoitusvaiheessa tilavaraukset puustolle
- Viherryttämissuunnitelmat ja paikkatietopohjainen kohdentaminen
- Alueellisten erojen huomiointi ja latvuspeiton lisääminen viheralueiltaan heikoille alueille
- Peltojen reunojen metsitys

- **Teollisuusalueiden suojavyöhykkeet**

Latvuspeiton mahdollisia toimenpide-ehdotuksia 2/3

3. Velvoittavat ja kannustavat työkalut (VÄLILLISET & OHJAAVAT)

- **Viherkerroin ja latvuspeitteisyyden tavoitetaso.** Velvoittava mittari kasvillisuuden määrälle.
- 3-30-300 -periaate
- Puuston säilyttämisen määrittely lupaprosesseissa
- Yksityisten tonttien puiden määrän ohjaaminen rakennusjärjestyksellä. Tontinomistajille kannustimia viherryttämiseen. Rakennusoikeuden ja maankäyttömaksujen ohjaus.
- Kompensaatiojärjestelmät:, esim. kummipuut tai rahastomalli, kaadettujen puiden korvaamiseksi
- Infrasuunnittelun uudelleenjärjestely. Kansipihojen ja pysäköintialueiden välttäminen.
- Tabula-rasa rakentamisen estäminen. Puuston ja maaston säilyttäminen rakennushankkeissa.
- Sitoumukset (vrt. 10 suurimman kaupungin luontositoumus)

4. Tietopohjaa, tietotasoa ja osaamista vahvistavat toimet (VÄLILLISET)

- Tietopohjan vahvistaminen: viherrakenteen seuranta ja kehittäminen: Puustokartoitukset, kuntokartoitukset, latvuspeitteisyyden analyysit. Viherryttämistarpeen tunnistaminen.
- Karttakyselyt kuntalaisilta, suunnitelmallinen puiden sijoittaminen
- Informaatio-ohjaus maanomistajille. Kampanjat ja neuvontaa asukkaille (esim. taloyhtiöt ja pientalojen omistajat).
- Viestintää ja osaamisen vahvistamista asiantuntijoille (esim. kaavoitus, rakennusvalvonta, maisema-arkkitehdit, maisemasuunnittelijat, biologit, viheralan rakentajat ja kunnossapitäjät).

Latvuspeiton mahdollisia toimenpide-ehdotuksia 3/3

5. Oikeudellinen ohjaus

- Alueidenkäyttölain uudistus
- Valmisteilla olevat yhdyskuntakehittämis- ja yhdyskuntarakentamislaki

6. Taloudellinen ohjaus

- Fiskaalinen ohjaus, verovähennykset (esim. kiinteistövero)
- Avustukset, muu rahoitus
- Latvuspeiton ja kaupunkivihreän arvon tunnistaminen kunnissa (talousarvio, tilinpäätös)

7. Mahdolliset muut kokoavat toimet

- Esim. toimenpideohjelmat

Keskustelua latvuspeiton toimenpide-ehdotuksista

Edellisten kalvojen listaus mahdollisista toimenpiteistä on koostettu pääosin latvuspeiton toimenpidetyöpajan (22.9.) tuloksista sekä soveltuvien osien sidosryhmien kannanotoista.

- **Mitkä latvuspeiton toimenpide-ehdotuksista ovat potentiaalisimpia** huomioiden vaikuttavuus, monihyötyisyys (mm. ilmasto, terveys, talous), kustannustehokkuus, hyväksyttävyys ja oikeudenmukaisuus? Onko mahdollista yhdistää toimenpide-ehdotuksia?
- **Mitkä latvuspeiton toimenpide-ehdotukset kannattaisi mahdollisesti sisällyttää ennallistamissuunnitelmaan** ja vaikutusten ennakoarviointiin?
- Mahdollisista toimenpiteistä laaditaan kuvaus ja vaikutusten arviointi toimenpidekortteihin, jotka täyttää YM tukenaan TR3 jäsenten pienryhmä (+tarvittaessa muuta osaamista, esim. talous). Työstö Teamsissa, tarvittaessa tapaamisia. **Osallistuisitko pienryhmään?**

Keskustelua latvuspeiton ja kaupunkivihreän toimenpiteistä jatketaan seuraavassa TR3 kokouksessa.

Kaupunkivihreän toimenpidetyöpajan (9.10.) alustavia nostoja

Ryhmä 1

- Liikenteeseen liittyvät toimenpiteet
- SYKEN analyysiä helpoista viherryttämisalueista (n. 50 % ruuduista).
- Viherkertoimien käyttöä jatketaan ja kehitetään velvoittavaksi valtakunnallisella ohjeistuksella ja tavoiteprosentilla.
- Ekologisten verkostojen parantaminen, esim. katkoskohtien korjaaminen viherryttämällä.

Ryhmä 2

- Vihreälle tilaa teollisuus- ja liikennealueilta, peltujen viherryttäminen.
- Ekologisen laadun ja hyväksyttävyyden parantaminen.
- Koulutuksen ja arvostuksen lisääminen luonnonmukaisemman ympäristön puolesta.

Ryhmä 3

- Asukkaiden tietoisuuden lisääminen kaupunkivihreän merkityksestä.
- Viherrytettävien alueiden tunnistaminen.
- Yhteistyön parantaminen eri kaupunkiorganisaatioiden välillä.

Ryhmä 4

- Tonttivihreän kehittäminen: ohjausta taloyhtiöille, valtakunnallinen tonttikohtainen viherkerroin.
- Katu-, tori- ja aukiovihreän lisääminen tiiviissä keskustassa.
- Maanvaraisen vihreän (puut, maaperä) määrän varmistaminen valtakunnallisen tason velvoitteella/ohjauksella (nyt asemakaavoissa).
- Kirjataan alueidenkäyttölakiin viherpinta-alan ja latvuspeitteisyyden velvoitteet.

Ryhmä 5

- Teollisuus-, varasto- ja kaupan alueiden viherrytys kaavamääräyksiin ja viherkertoimin.
- Katu- ja tiealueiden viherryttäminen, kiveysten korvaaminen niityillä.
- Käyttämättömien kivituhkakenttien niityttäminen ja puiden istuttaminen.

Ryhmä 6

- Kytkeytyvyyden tarkastelu paikkatietopohjaisesti (metsäverkostot, siniviherselvitykset, kansalliset kaupunkipuistot).
- Pientaloalueiden vehreyttäminen esim. rakennusjärjestyksen kautta.
- Teollisuusalueiden puuston korvaaminen.
- Parkkipaikkojen viherryttäminen: esim. joka 10. ruutuun puu.
- Kuntarajat ylittävä yhteistyö, viherympäristö MAL-sopimustyöhön.

Muut asiat

Kuntien näkemysten kokoaminen kaupunkiekosysteemialueiden rajauksista

- Kommenttikierros käynnistyy
- Kunnilta pyydetään näkemyksiä TR3 ehdottamaan kaupunkiekosysteemialueen rajaustapaan sekä ehdotuksia kaupunkiekosysteemialueiden paikallisista rajauksista perusteluineen
- Suosituksena UCC-alue + lähialue, lähialueen laajuudelle ei ole minimi- tai maksimirajaa, mutta se tulee määritellä 1 km² karttaruutuina
- Rajausehdotukset tehdään SYKEN karttapohjalle ja toimitetaan pdf-muodossa YM:n kirjaamoon yhdessä kirjallisten perustelujen kanssa
- Ehdotukset ja niistä tehtävä yhteenveto tulevat tiedoksi TR3:lle marraskuun kokoukseen
- Lisäksi käynnistynyt kuntien ennallistamissuunnitelmatyön yhteyshenkilöiden tietojen kerääminen

Seuraavat kokoukset

- marraskuu, 28.11.
- joulukuu, vko 48-50

**Ennallistamissuunnitelman
valmistelua johtavat
ympäristöministeriö ja maa-
ja metsätalousministeriö**

Artiklakohtaista valmistelua
tehdään teemaryhmissä (TR)

Kansliapäällikön vetämä ohjausryhmä

Projektiryhmä (teemaryhmien
puheenjohtajat)

TR1: Maa- ja sisävesiluontotyypit sekä
lajien elinympäristöt (4 Art.)
ja virtavedet sekä tulvatasanteet (9 Art.)

TR2: Meriluonnon tilan parantaminen
(5 Art.)

TR3: Kaupunkiympäristöt (8 Art.)

TR4: Maatalousympäristöt (12 Art.) ja
pölyttäjäkannat (10 Art.)

TR5: Metsäluonto (12 Art.)

Suunnitelman valmistelu,
osallistaminen,
päättöksenteko,
muutoksenhaku

Kunkin työryhmän
tunnistamat muutostarpeet
lainsäädäntöön

Toimenpidekuvaukset komission ennallistamissuunnitelmapohjassa

- **Toimenpiteen nimi & Pääekosysteemityyppi**, muut ekosysteemityypit, joita toimenpide koskee
- **Mittakaava**: a) kansallinen, b) alueellinen NUTS1, c) alueellinen NUTS2, d) paikallinen NUTS3, e) kansalliset rajat ylittävä (ilmoitetaan osallistuvat jäsenvaltiot). Lisäksi (vapaaehtoinen) tekstikenttä.
- **Nykytila**: a) suunniteltu, b) suunnitelma hyväksytty, c) toteutus meneillään, d) toteutettu aiemmin, mutta vaikutuksia ei täysin saavutettu
- **Aikataulu**: kattaa a) 30.6.2032 ulottuva ajanjakso, b) 2040 tai 2050 ulottuva ajanjakso, ja sillä on välimääraajat, c) muu ajanjakso
- **Toimenpiteen kuvaus**: Vapaamuotoinen teksti & Tavoitteiden saavuttamisen ja velvoitteiden täyttämisen edistäminen (valitaan yksi koodiluettelosta): a) tavoite, b) alatavoite & Toimenpiteiden yhtenäinen kuvaus (Typologia)
- **Paikkatiedot**: Toimenpiteen kohteena oleva arvioitu pinta-ala tai pituus, a) paras arvio tai vaihteluväli, b) yksikkö (km tai km²), c) ei tiedossa. & Viitteellinen kartta alueista, joihin toimenpidettä mahdollisesti sovelletaan (vapaaehtoinen) & Paikkatiedot NUTS 3 -viitteenä käyttäen 10x10 km:n ruudukoita tai erillisiä monikulmioita & Onko syrjäisimpiä alueita varten laadittu räätälöity ohjelma? (tarvittaessa)
- **Arvioidut rahoitustarpeet** (vapaaehtoinen): kustakin ilmoitetusta toimenpiteestä
- **Toimenpiteen täytäntöönpanon arvioidut rahoitustarpeet** (parhaat arviot, vapaaehtoinen): ajanjaksolla I. elokuu 2020-heinäkuu 2024, II. elokuu 2024-kesäkuu 2032, III. heinäkuu 2032-joulukuu 2050, kunkin ajanjakson osalta seuraavat tiedot (€)
 - Horisontaaliset kustannukset: Seuranta ja raportointi, Tutkimus, ml. tietoaukkujen korjaaminen & Kohteena olevaan ekosysteemiin liittyvät kustannukset
 - Arvioitu taloudellinen tuki sidosryhmille, joihin toimenpiteet tai täytäntöönpanosta johtuvat uudet velvoitteet vaikuttavat & Aiotun julkisen rahoituksen viitteelliset keinot & Aiotun yksityisen rahoituksen viitteelliset keinot & Aiottu yhteisrahoitus tai rahoitus EU rahoitusvälineiden kanssa
- Jos liittyy kansalliseen **YMP:n strategiasuunnitelmaan**, katsaus toimenpiteen ja suunnitelman vuorovaikutuksesta
- Jos **synergiaa muiden jäsenvaltioiden** ennallistamistoimenpiteiden kanssa, ilmoitetaan valtiot

